

Regeling van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, van 16 augustus 2026, nr. WJZ/104071483 wijziging van de Regeling Europese EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2021 in verband met de introductie van een subsidie voor productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat [KetenID WGK 28328]

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op

- verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFPO) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013 (PbEU 2021, L 435);
- verordening (EU) 2021/2116 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (PbEU 2021, L 435);
- artikel 3, eerste, tweede en derde lid, van de Kaderwet EZ-, LVVN- en KGG-subsidies;
- de artikelen 15 en 19 van de Landbouwwet;

Besluit:

ARTIKEL I

De Regeling Europese EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2021 wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 5.1.2, vierde lid, wordt 'titel 5.8 en titel 5.9.' vervangen door 'titel 5.8, titel 5.9 en titel 5.10.'

B

Aan hoofdstuk 5 wordt na titel 5.9 een titel toegevoegd, luidende:

TITEL 5.10 PRODUCTIEVE INVESTERINGEN DIERWAARDIG OMGEVINGSKLIMAAT

Artikel 5.10.1. Begripsomschrijvingen

In deze titel wordt verstaan onder:

investering in een dierwaardig omgevingsklimaat: investering als bedoeld in bijlage 5, waarbij producten die onmiskenbaar met elkaar verbonden zijn worden beschouwd als één investering;

legkip: legrijp dier van de soort Gallus gallus dat wordt gehouden voor de productie van andere eieren dan broedeieren;

opfoklegkip: een nog niet legrijp dier van de soort Gallus gallus dat wordt gehouden om, nadat het legrijp is geworden, als legkip te worden gehouden;

opfokvleeskuikenouderdieren: dieren van tien weken of ouder die worden opgefokt tot ouderdier van vleeskuikens;

ouderdier van vleeskuikens: dier dat wordt gehouden voor de productie van broedeieren;

veehouderij: landbouwbedrijf waar dieren bedrijfsmatig worden gehouden met het oog op de productie van dierlijke producten;

verordening 2018/848: Verordening (EU) nr. 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad (PbEU 2018, L 15);

vleeskuiken: dier van de soort Gallus gallus dat wordt gehouden voor de productie van vlees.

Artikel 5.10.2. Subsidieverstreking

1. De minister verleent op aanvraag aan een landbouwer subsidie voor de aanschaf en installatie

van een investering in een dierwaardig omgevingsklimaat op een veehouderij, in het bijzonder op een biologische veehouderij, binnen de sectoren legkippen, opfoklegkippen, opfokvleeskuikenouderdieren, vleeskuikens of ouderdier van vleeskuikens, varkens of rundvee.

2. Een aanvraag kan meerdere investeringen bevatten.
3. Per landbouwer kan op grond van deze titel slechts één keer subsidie worden aangevraagd.
4. Indien een veehouderij uit meerdere landbouwers bestaat kan op grond van deze titel slechts één keer subsidie worden aangevraagd.

Artikel 5.10.3. Hoogte subsidie

1. De hoogte van de subsidie bedraagt 40% van de subsidiabele kosten.
2. De hoogte van de subsidie bedraagt minimaal € 5.000 en maximaal € 100.000.

Artikel 5.10.4. Subsidiabele kosten

1. In afwijking van artikel 1.3 komen alleen kosten als bedoeld in artikel 1.3, onderdeel e, voor subsidie in aanmerking.
2. Onverminderd artikel 1.4 komen de volgende kosten niet als subsidiabele kosten in aanmerking:
 - a. vervangingsinvesteringen;
 - b. investeringen in tweedehands systemen;
 - c. abonnementen en onderhoudscontracten.

Artikel 5.10.5. Verdeling subsidieplafond

1. De minister verdeelt het subsidieplafond op volgorde van rangschikking van de aanvragen om subsidieverlening.
2. Indien aan twee of meer aanvragen in totaal een gelijk aantal punten is toegekend verdeelt de minister een aanvraag door middel van loting.

Artikel 5.10.6. Rangschikkingscriteria

1. De minister kent aan een aanvraag een aantal punten toe op basis van de in bijlage 5 opgenomen lijst van investeringen.
2. Indien een aanvraag meerdere investeringen bevat, wordt van deze investeringen samen een gemiddeld aantal punten berekend ten behoeve van de rangschikking.
3. Aan een aanvraag van een landbouwer die biologisch gecertificeerd is als bedoeld in hoofdstuk V van verordening 2018/484 dan wel in omschakeling is naar biologische productie als bedoeld in artikel 10 van verordening 2018/484 wordt 1 extra punt toegekend.

Artikel 5.10.7. Realisatietermijn

De termijn, bedoeld in artikel 2.11, tweede lid, onderdeel b, loopt af op 31 december 2028.

Artikel 5.10.8. Afwijzingsgronden

Onverminderd artikel 2.11 beslist de minister afwijzend op een aanvraag om subsidieverlening, indien met de uitvoering van het project is gestart voordat de aanvraag om subsidie is ingediend.

Artikel 5.10.9. Informatieverplichtingen

Onverminderd artikel 2.9 bevat de aanvraag om subsidie in ieder geval:

- a. een financieringsplan;
- b. een opgave van subsidies of vergoedingen die voor dezelfde activiteiten bij andere bestuursorganen zijn aangevraagd, onder vermelding van de stand van zaken daarvan;
- c. als de aanvraag wordt ingediend door een biologische veehouder wordt een geldig Skäl certificaat of een bevestiging van Stichting Skäl of een andere erkende instantie overlegd overeenkomstig Hoofdstuk V van verordening 2018/848 dan wel een verklaring van een op

grond van artikel 46 van verordening 2018/848 erkende instantie, dat het bedrijf in omschakeling is naar biologische productie.

Artikel 5.10.10. Verplichtingen subsidieontvanger

Onverminderd artikel 2.18, dient de aanvrager twaalf maanden na subsidieverlening een tussenrapportage in bij de minister. Deze tussenrapportage bevat een overzicht van de uitgevoerde activiteiten en de behaalde deelresultaten.

Artikel 5.10.11. Toepasselijk RUS kader

Op de subsidie, bedoeld in artikel 5.10.2, eerste lid, zijn de regels inzake een subsidie van 125.000 euro of meer van toepassing.

Artikel 5.10.12. Vervaltermijn

Deze titel en bijlage 5 vervalt met ingang van 31 december 2029, met dien verstande dat deze van toepassing blijven op subsidies voor deze datum zijn verleend.

C

Er wordt een bijlage toegevoegd, luidende:

BIJLAGE 5. BEHORENDE BIJ TITEL 5.10 (INVESTERINGSLIJST VOOR EEN DIERWAARDIG OMGEVINGSKLIJMAAT)

Categorie: Stalklimaat

Score: 17 punten

	Investering	Toelichting	Sector	Resultaatindicator
1	Dakisolatie	Omschrijving Dakisolatie voor het gehele dak inclusief geïsoleerde lichtdoorlatende dakplaten met een R waarde: • > 3,5 voor blank vleeskalveren en rosé vleeskalveren (opfok) • > 3 voor overig rundvee Subsidieabel • Aanschaf en installatie van dakisolatie met minimaal brandklasse A1 of A2 Niet subsidieabel • Demontage huidige isolatie	Rundvee	R9/R16/ R44
2	Waterniveleving op het dak met nozzels	Omschrijving Nozzels ten behoeve van waterniveleving op het dak. Subsidieabel • Aanschaf en installatie van waternivelevingssysteem met nozzels • Niet in combinatie met een geïsoleerd dak	Rundvee	R9/R16/ R44
3	Automatisch gecontroleerde natuurlijke ventilatie (ACNV)	Omschrijving ACNV bestaat uit verticaal beweegbare gordijnen, die voor de ventilatieopeningen in de (zij)wanden te plaatsen zijn. Een klimaatstation en computer sturen de verticale gordijnen automatisch aan. Het systeem maakt het mogelijk om de luchtsnelheid in de stal te sturen. Het kan er enerzijds voor zorgen dat de ventilatie niet beperkt wordt bij hoge temperaturen en lage windsnelheden (om geen hittestress in de hand te werken). Subsidieabel • Aanschaf en installatie van ACNV. Niet subsidieabel • Mechanische stalventilatoren	Rundvee	R9/R16/ R44

	Investering	Toelichting	Sector	Resultaatindicator
4	Nevelkoeling/water mistvernevelsystemen	Omschrijving Bij nevelkoeling is een leiding met sproeinnozzels aangebracht buiten of binnen de stal. Door de nozzels wordt een fijne waternevel gemaakt. De druppels zijn zo klein dat ze snel verdampen. Door het verdampen onttrekken ze warmte aan de stallucht waardoor de lucht afkoelt. De verneveling dient direct te verdampen en er mag geen water op de vloer of dieren terecht komen. Het systeem wordt gebruikt om hittestress tegen te gaan. Subsidiabel Aanschaf en installatie van een vernevelingssysteem	Alle sectoren	R9/R16/ R44
5	Conditionering van ingaande lucht (airco)	Omschrijving Aanwezigheid van conditioneringssysteem dat zowel kan verkoelen als verwarmen. Conditionering van lucht houdt in dat de temperatuur en de RV van de lucht wordt beïnvloed door middel van koeling, verwarming en/of bevochtiging. De lucht kan dus zowel in temperatuur worden verhoogd als verlaagd. Alleen koelen van de lucht door middel van vernevelen van water is dus geen conditionering, omdat de temperatuur alleen kan worden verlaagd. Hiermee is niet op temperatuur te sturen. Subsidiabel Aanschaf van en installatie van conditionerend systeem	Alle sectoren	R9/R16/ R44
6	Water/lucht warmtewisselaar	Omschrijving De aanwezigheid van een warmtewisselaar in de aanvoeropeningen van de lucht zorgt ervoor dat de stal gekoeld en verwarmd kan worden. Geadviseerd wordt dat de warme aangevoerde buitenlucht afgekoeld dient te worden voordat de lucht tot de afdeling wordt toegelaten. De lucht behoort niet via een ventilatieplafond in de afdeling worden geleid omdat het koelend effect daarmee (in belangrijke mate) verloren gaat. Indirecte of spouwmuurluchtinlaat naar een centrale gang voldoen niet omdat het hier nagenoeg geen koelend effect heeft. Subsidiabel • Aanschaf en installatie van warmtewisselaar	Alle sectoren	R9/R16/ R44
7	Pad cooling systeem	Omschrijving Pad cooling is een systeem om de ingaande stallucht te bevochtigen en zo koeler aan te laten voelen. De inkomende lucht wordt door zogenaamde Pad's (in de luchtinlaat van de stal) geleid en besproeid met water. Het water in de Pad's verdamt in de passerende lucht, waardoor de temperatuur in de stal daalt. De luchtvochtigheid neemt iets toe waardoor, in combinatie met de koelere lucht, de dieren prettiger kunnen ademen. De warme aangevoerde buitenlucht wordt afgekoeld voordat de lucht tot de afdeling wordt toegelaten. Subsidiabel Aanschaf en installatie van een pad cooling systeem.	Alle sectoren	R9/R16/ R44
8	Vloerverwarming in ieder hok	Omschrijving Vloerverwarming in de hokken van jonge, zieke en/of zwakke runderen. De vloerverwarming wordt aangelegd in het volledige gedeelte bedoeld als ligruimte. Subsidiabel Aanschaf en installatie van vloerverwarming in ieder hok.	Runderen	R9/R16/ R44

	Investering	Toelichting	Sector	Resultaatindicator
9	Ruimteverwarming boven de ligplaats	Omschrijving Ruimteverwarming boven elke ligplaats van de jonge, zieke en/of zwakke runderen. Kijk goed naar de capaciteit van het verwarmingselement ten opzichte van het gedeelte van het diervverblijf dat bedoeld is als ligruimte. Subsidiabel Aanschaf en installatie van ruimteverwarming boven de ligplaats (bijvoorbeeld een infraroodstraler).	Runderen	R9/R16/ R44
10	Directe warmtebron, infrarood paneel, vloerverwarming en/of (vloer)koeling	Subsidiabel Aanschaf en aanleg van directe warmtebron, infrarood paneel, vloerverwarming en/of (vloer)koeling voor zeugen in de kraamruimte.	Varkens	R9/R16/ R44
11	Zelf bedienbare douche	Omschrijving Een bedienbare douche welke boven de roosters sproeit waarbij de dichte vloer niet bevochtigd wordt. Een bedienbare douche kan door de varkens in het hok zelf worden ingeschakeld, bijvoorbeeld d.m.v. een drukplaat om hittestress te voorkomen. Subsidiabel Aanschaf en installatie van een bedienbare douche	Varkens	R9/R16/ R44
12	Infraroodpanelen en/of vloerverwarming voor het verwarmen van jonge kuikens	Omschrijving Infraroodpanelen en/of vloerverwarming voor het verwarmen van jonge kuikens	Opfokleggen- nen en vleeskui- kens	R9/R16/ R44
13	Besproeiingssysteem op klimaat computer	Omschrijving Een automatische douche werkend op een temperatuursensor. Deze douche schakelt via de klimaatcomputer aan wanneer de temperatuur in de stal boven een bepaalde waarde komt om hittestress te voorkomen. Subsidiabel Aanschaf en installatie van: • een automatische douche • temperatuursensoren Niet subsidiabel Klimaatcomputer	Varkens	R9/R16/ R44
14	Monitoringssensoren voor de gasconcentraties en temperatuur in varkensstallen	Omschrijving Sensoren die de temperatuur en/of gasconcentraties van bijvoorbeeld ammoniak en koolstofdioxide in varkensstallen monitoren. Subsidiabel Aanschaf en installatie van de sensoren.	Varkens	R9/R16/ R44

Categorie: Schuilplaatsen
Score: 17 punten

	Investering	Toelichting	Sectoren	R-indicator
1	Schuilplaatsen	Omschrijving Aanschaf en aanleg van mobiele en natuurlijke schuilmogelijkheden voor dieren die buiten worden gehouden. Subsidiabel • Aanschaf en installatie van mobiele schuilmogelijkheden, zoals een (koe)parasol, schaduwdoek, windscherm of weidetent. • Aanschaf en aanleg van natuurlijke schuilmogelijkheden: plantgoed, bomen, struiken en windsingels in weilanden en uitlopen van dieren. • Kosten voor de aanleg van natuurlijke schuilmogelijkheden, zoals grondbewerking, aanplant/inzaaien ondergroei van boomstroken en boombescherming.	Alle sectoren	R9/R16/ R44

ARTIKEL II

Aan de tabel horende bij artikel 3, tweede lid, van de Regeling openstelling EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2026 wordt na de regel met betrekking tot titel 5.9 de volgende regel toegevoegd:

Paragraaf 5.10: Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat	5.10.2	Het aanschaffen en installeren van een investeringen in een dierwaardig omgevingsklimaat op een veehouderij binnen de volgende sectoren legkippen, opfoklegkippen, vleeskuikens, of ouderdieren, varkens of rundvee.	€ 5.443.800,–	24-11-2026 t/m 19-01-2027
---	--------	---	---------------	------------------------------

ARTIKEL III

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2026.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 16 augustus 2026

*De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen*

TOELICHTING

I. Algemeen

1. Kader

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

De regeling 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat' is een subsidieregeling die onderdeel uitmaakt van de Nederlandse uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie. De lidstaten van de EU mogen aan het GLB, binnen gegeven kaders, een eigen invulling geven. De Nederlandse invulling van het GLB voor de periode van 2023 tot en met 2027 is vastgelegd in het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Dit plan is gezamenlijk opgesteld door het Rijk, de Provincies en de Unie van Waterschappen. Het NSP-programma is gericht op een slimme veerkrachtige landbouw, milieu-, biodiversiteits- en klimaatdoelen en brede plattelandsontwikkeling.

In het NSP is de interventie 'I.73.1b – Productieve investeringen Groen – Blauw en dierenwelzijn' opgenomen. Deze interventie zet in op subsidie voor bedrijfsverduurzaming. De interventie is vooral bedoeld om de aanschaf van moderne installaties en machines te stimuleren, waarmee landbouwers het eigen bedrijf kunnen verduurzamen. Dit doen zij door met specifieke investeringen een bijdrage te leveren aan verschillende duurzaamheidsdoelen, waaronder dierenwelzijn. In het NSP is voorzien in specifieke openstelling(en) van deze interventie gericht op dierenwelzijn. Minimaal 5% van het totale budget van de interventie is gereserveerd voor deze dierenwelzijnsopenstelling(en). Onderhavige subsidieregeling is in dit kader opgesteld.

Dierwaardige veehouderij

Het Ministerie van LNV werkt samen met betrokken partijen aan een dierwaardige veehouderij, met als doel een structureel en duurzaam gewaarborgd welzijn voor dieren in de Nederlandse veehouderij richting 2040. In dit kader stelt het ministerie een AMvB op die onder andere de gedragsbehoeften voor runderen, kippen en varkens beschrijft en regels bevat over aanpassingen in de houderij om deze gedragsbehoeften te kunnen uitoefenen. Het Nederlandse beleid voor dierwaardige veehouderij is een belangrijke basis voor de inhoud van deze subsidieregeling.

Een van de gedragsbehoeften uit de voorgenomen AMvB is thermoregulatie. Een dier heeft thermoregulatie nodig om de lichaamstemperatuur binnen gezonde grenzen te houden. Dit is belangrijk voor de gezondheid en het welzijn van het dier. In het voorstel van de AMvB staat dat veehouders in het kader van deze gedragsbehoefte een thermoregulatieplan op moeten stellen. In dit plan staan de (management)maatregelen om hitte- dan wel koudestress bij de dieren op het bedrijf zo veel als mogelijk te voorkomen. Welke maatregelen nodig en mogelijk zijn is bedrijfsafhankelijk.

Om hitte- en koudestress te verminderen kunnen bedrijven verschillende investeringen doen voor het omgevingsklimaat, zoals isoleren, de ingaande lucht conditioneren of het dak koelen met watervernevelling. Het Ministerie van LNV stelt via de subsidieregeling 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat' budget beschikbaar voor bedrijven die investeren in zulke maatregelen. Daarmee kunnen zij een ambitieuzer thermoregulatieplan opstellen en uitvoeren.

Biologische landbouw

De rijksoverheid wil het aanbod van en de vraag naar biologische producten in Nederland flink laten groeien. Het doel is een aandeel van 15% biologisch landbouwooppervlak in 2030. In het Handboek selectiecriteria (ngg NSP, versie 9 maart 2023) is vastgelegd dat (omschakelende) biologische boeren bij een aantal NSP-interventies, waaronder interventie I.73, een extra punt krijgen in het kader van de selectie. Hiermee wordt biologische landbouw gestimuleerd. Afwijken hiervan kan alleen als biologische landbouw conflicteert met te bereiken doelen van de specifieke subsidieregeling. Dat is bij deze subsidieregeling niet aan de orde, omdat biologische landbouw en dierwaardige veehouderij elkaar niet per definitie conflicteren. Daarom krijgen (omschakelende) biologische bedrijven bij deze subsidieregeling in het bijzonder voorrang wanneer er meer projectaanvragen worden ingediend dan er middelen beschikbaar zijn.

Brandveiligheid

Het is van belang om integraliteit te waarborgen met andere thema's, waaronder de brandveiligheid van stallen. Een toename van elektrische installaties in de stal verhoogt namelijk het risico op een brand. In dit kader wordt vanuit de aanpak stalbranden gewerkt aan de invoering van een verplichting

tot het doen van een keuring van technische installaties op het erf (elektrakeuring) die gericht is op het voorkomen van brand. De periode tussen openstelling van onderhavige subsidieregeling en de eventuele inwerkingtreding van de wettelijke verplichting voor een elektrakeuring is naar verwachting beperkt. Bovendien is voor veel veehouders het laten doen van een elektrakeuring reeds verplicht vanuit de verzekering die ze hebben. Daarom wordt een elektrakeuring niet als verplichting in de subsidieregeling opgenomen. Dit vermindert de regeldruk en de administratieve lasten voor veehouders en de uitvoerende instanties. In de publieke communicatie van de subsidieregeling wordt extra aandacht gevraagd voor brandveiligheid van stallen.

2. Staatssteun

Op grond van de artikelen 145 en 146 van verordening 2021/2115, zijn de artikelen 107, 108 en 109 betreffende steunmaatregelen van de staten van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU) niet van toepassing op betalingen die de lidstaten doen op grond van en in overeenstemming met deze verordening en die binnen de werkingssfeer van artikel 42 VWEU vallen. Voor zover een subsidiemodule past binnen de kaders van de GLB verordeningen en het goedgekeurde NSP en ziet op agrarische activiteiten is er dus sprake van geoorloofde steun, waarvoor geen aparte staatssteuntoets is vereist.

3. Regeldruk

In deze paragraaf staat een overzicht van de regeldrukeffecten en de wijze waarop deze getoetst en zo veel mogelijk beperkt zijn. Regeldrukeffecten zijn de investeringen en inspanningen die houders van dieren en de toezichthouder maken/doen om zich aan de regeling te houden. Hoofdbestanddelen van regeldrukeffecten betreffen de regeldrukkosten en de ervaren regeldruk. Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (hierna: ATR) toetst nieuwe wet- en regelgeving in dit kader. Ook onderhavige investeringsregeling is voorgelegd aan de ATR.

Het college van Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft besloten het dossier Productieve investeringen dierwaardige veehouderij niet te selecteren voor een formeel advies. De reden hiervoor is dat het dossier geen omvangrijke gevolgen heeft voor de regeldruk. Het besluit van het college betekent dat het geen brief naar de Minister van LNV zal sturen met zijn beoordeling van het dossier.

Regeldrukkosten

Veehouderijondernemingen die gebruik willen maken van de subsidieregeling moeten administratieve handelingen verrichten om in aanmerking te komen voor een subsidie en, in geval een subsidie wordt toegekend, om verantwoording af te leggen over de verplichtingen die verbonden zijn aan de subsidie. Het gaat hierbij om de volgende handelingen:

- 1) Aanvraag indienen
De aanvraag verloopt via het portaal van RVO. Hiervoor is naast de benodigde bedrijfsinformatie onder andere een offerte, een begroting met toelichting, financieringsplan, projectdoelstellingen, en een overzicht van andere aangevraagde subsidies of vergoedingen voor dezelfde activiteiten nodig.
- 2) Voortgang doorgeven en vaststelling aanvragen
Duurt een project langer dan één jaar? Dan is een tussentijds voortgangsverslag nodig. Hiermee laat de ondernemer weten hoe het gaat met het project. Daarnaast legt iedere ondernemer na afronding van het project verantwoording af. Hiermee toont de ondernemer aan dat het project is uitgevoerd volgens de voorwaarden. Dit omvat een inhoudelijke verslag, maar ook bewijsstukken, zoals facturen, betaalbewijzen en foto's van de investeringen. Daarnaast dient de ondernemer een declaratie in.

De regeldrukkosten die verbonden zijn aan bovenstaande handelingen zijn in kaart gebracht aan de hand van het Standaard Kosten Model uit het Handboek Meting Regeldrukkosten. In tabel 1 zijn de administratieve lasten voor een individuele subsidieaanvraag en voor het totaal aanvragen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van 300 subsidieaanvragen gedurende deze openstelling van de investeringsregeling. In tabel 2 zijn de administratieve lasten die voortvloeien uit de verplichtingen die aan de subsidieverlening zijn verbonden weergegeven per subsidieontvanger en voor het totaal aantal subsidieverleningen. De verwachting is dat er aan ongeveer 160 veehouderijondernemingen subsidie kan worden verleend.

Het indienen van een subsidieaanvraag 'kost' € 600,-. Indien de aanvraag wordt goedgekeurd moet er (voor de vaststelling) nog eens € 240,- aan kosten gemaakt worden. De totale administratieve lasten voor een aanvrager bedragen daarmee € 840,-, indien de subsidie wordt toegekend. De totale administratieve lasten die voortvloeien uit de regeling, onder de aanname van 300 aanvragen en 160 toegekende subsidies, worden ingeschat op € 218.400,-. De verhouding tussen de totale administra-

tieve last (218.400,-) ten opzichte van de subsidie (€ 5,4 mln) is ongeveer 4%.

Nalevingskosten zijn de kosten die veehouderijondernemingen moeten maken om te voldoen aan inhoudelijke eisen uit wet- en regelgeving. Aan deze regeling zijn nauwelijks nalevingskosten verbonden.

Tabel 1: Administratieve lasten verbonden aan de aanvraag van een investeringssubsidie, per aanvraag en in totaal, onder de aanname van 300 aanvragen.

Handeling/ verplichting	Uitgangspunt berekening	Administratieve last per aanvraag	Administratieve last bij 300 aanvragen
Kennisneming / zich op de hoogte stellen van de verplichting	1,5 uur * € 60	€ 90	€ 27.000
Gegevens verkrijgen	6 uur * € 60	€ 360	€ 108.000
Formulieren invullen	2,5 uur * € 60	€ 150	€ 45.000
Totaal per aanvraag	–	€ 600	–
Totaal per 300 aanvragen	–	–	€ 180.000

Tabel 2: Administratieve lasten na verlening van een investeringssubsidie, per aanvraag en in totaal, onder de aanname van 160 subsidieverleningen.

Handeling/ verplichting	Uitgangspunt berekening	Administratieve last per aanvraag	Administratieve last bij 160 aanvragen
Formulieren invullen	4 uur * € 60	€ 240	€ 38.400
Totaal per aanvraag	–	€ 240	–
Totaal per 160 aanvragen	–	–	€ 38.400

Agrarische praktijktoets

In het kader van het beperken van de regeldruk heeft een agrarische bedrijfstoets plaatsgevonden. Tijdens deze agrarische bedrijfstoets is het voorstel voor de subsidieregeling toegelicht en konden de aanwezige veehouders hierover verduidelijkende vragen stellen. Daarnaast werd de regeldruk van het voorstel geëvalueerd. Het panel heeft hierbij een aantal adviezen meegegeven.

Allereerst werd geadviseerd om de afbakening van diersoorten- en categorieën overeen te laten komen met de werkwijze van dierwaardige veehouderij, en daarbij nadrukkelijk ruimte te laten voor dierhouders met een bedrijfsvoering die niet past binnen de standaardnorm. Naar aanleiding hiervan is de terminologie voor de diersoorten- en categorieën in het conceptvoorstel geëvalueerd en op enkele punten aangepast. De diercategorie 'kalveren' in de investeringslijst in bijlage 5 is bijvoorbeeld vervangen door 'runderen' bij de investering 'ruimteverwarming boven de ligplaats'. Hiermee wordt ruimte gelaten voor bedrijfsvoeringen die afwijken van de standaard leeftijdscategorieën in de kalverhouderij. In de toelichting wordt beschreven dat deze investering bedoeld is voor jonge runderen.

Ten tweede adviseerde het panel om het minimale subsidiebedrag te verlagen, zodat ook kleinere bedrijven mee kunnen doen en zodat alle investeringen op de lijst de minimumgrens halen van het subsidiebedrag. Het minimale subsidiebedrag is daaropvolgend verlaagd van € 10.000,- naar € 5.000,-.

Tot slot benadrukte het panel het belang van een goede communicatiestrategie. Onder andere door het toevoegen van een duidelijke toelichting van de investeringen op de investeringslijst. Het is daarnaast belangrijk om aanvragers zo snel mogelijk te informeren indien de regeling wordt overgeschreven, ten behoeve van verwachtingsmanagement. Ook is tijdige en duidelijke communicatie over een toekenning of afwijzing van een aanvraag nodig. Deze adviezen zijn meegenomen in het communicatietraject van de regeling.

4. Uitvoering

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voorziet de uitvoering van deze subsidieregeling. Voorafgaand aan de publicatie heeft RVO deze regeling middels een ex ante evaluatie getoetst op uitvoerbaarheid, effectiviteit en efficiëntie. Deze regeling wordt uitvoerbaar, controleerbaar en verifieerbaar geacht.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdeel A

Artikel 5.10.4 van de Regeling Europese EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2021 (REES 2021) bepaalt welke kosten voor subsidie in aanmerking komen binnen titel 5.10 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat'. Alleen 'kosten derden' zijn subsidiabel. De artikelen uit Hoofdstuk 5 van de REES 2021 over het berekenen van subsidiabele kosten op basis van een vereenvoudigde kosten optie zijn dus niet op titel 5.10 van toepassing. Dit wordt middels deze wijziging van artikel 5.1.2, vierde lid, van de REES 2021, verduidelijkt.

Artikel I, onderdeel B

In de REES 2021 wordt na titel 5.9 een nieuwe titel 5.10 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat' toegevoegd. Deze titel bevat regels voor de aanvraag van subsidie voor dierenwelzijnsinvesteringen.

De afzonderlijke artikelen worden hierna toegelicht.

Artikel 5.10.1. Begripsomschrijvingen

In artikel 5.10.1. zijn begrippen omschreven die voor de subsidiemodule van belang zijn.

Het begrip investering is gedefinieerd in artikel 5.1.1, eerste lid, als 'investering in vaste of immateriële activa die worden aangewend voor de productie van goederen en diensten en die leidt tot een stijging van de waarde of de rentabiliteit van het landbouwbedrijf of een andere onderneming'. In aanvulling hierop wordt in huidige regeling onder 'investering in een dierwaardig omgevingsklimaat' een investering verstaan als opgenomen in de investeringslijst in bijlage 5. Producten die onmiskenbaar met elkaar verbonden zijn worden beschouwd als één investering. Een conditioneringssysteem voor de lucht bevat bijvoorbeeld meerdere componenten, en deze worden allemaal tot dezelfde investering gerekend. Zo ook wordt software die noodzakelijk is voor het functioneren van de investering gerekend tot dezelfde investering.

Om de sector pluimvee te kunnen specificeren worden de begrippen 'legkip', 'opfoklegkip', 'ouderdier', 'opfokvleeskuikenouderdieren' en 'vleeskuiken' omschreven. De begripsomschrijvingen zijn gebaseerd op paragraaf 6 van het Besluit houders van dieren, waarin algemene regels over het houden van pluimvee voor productie zijn opgenomen.

Het begrip 'legkip' is opgenomen in artikel 2.66 van het Besluit houders van dieren, welke is gebaseerd op artikel 2 van Richtlijn (EG) 1999/74 van de Raad tot vaststelling van minimumnormen voor de bescherming van legkippen. Het beschrijft dat de soort *Gallus gallus* moet worden gehouden met als doel de productie van andere eieren dan broedeieren.

Voor de begripsomschrijving van 'opfoklegkip' is aangesloten bij de begripsomschrijving daarvan in artikel 5.6.1. van de REES 2021. Een opfoklegkip is een nog niet legrijp dier van de soort *Gallus gallus* dat wordt gehouden om, nadat het legrijp is geworden, als legkip te worden gehouden. Het gaat hierbij dus niet op het opfokken van dieren met bijvoorbeeld als doel het dier als vleeskuiken te houden.

Het begrip 'ouderdier van vleeskuikens' is gebaseerd op artikel 2.65a van het Besluit houders van dieren. Een ouderdier is een dier dat wordt gehouden voor de productie van broedeieren. Voor deze begripsbepaling is gekozen om een verwijzing op te nemen naar het Besluit houders van dieren, om te verduidelijken dat het hier specifiek gaat over ouderdieren binnen de categorie vleeskuikens.

Het begrip 'vleeskuiken' is opgenomen in artikel 2.48 van het Besluit houders van dieren en beschrijft dat de soort *Gallus gallus* moet worden gehouden. Ook is een dier slechts een vleeskuiken indien het wordt gehouden met doel de productie van vlees. De begripsomschrijving is ontleend aan artikel 2 van Richtlijn (EG) 2007/43 van de Raad van 28 juni 2007 tot vaststelling van minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskuikens.

Het begrip 'opfokvleeskuikenouderdieren' is gebaseerd op artikel 2.65b van het Besluit houders van dieren. Dit zijn dieren van tien weken of ouder die worden opgefokt tot ouderdier van vleeskuikens.

Verder wordt uitgewerkt wat wordt verstaan onder veehouderij. Dit is een landbouwbedrijf waar dieren bedrijfsmatig worden gehouden met het oog op de productie van dierlijke producten. Uit deze begripsbepaling wordt duidelijk dat het alleen om het bedrijfsmatig houden van productiedieren gaat.

Dat betekent dat het houden van dieren om andere redenen, zoals hobbymatig of als gezelschapsdier, niet valt onder dit begrip.

Artikel 5.10.2. Subsidieverstreking

In het eerste lid van artikel 5.10.2 is beschreven dat een landbouwer een aanvraag tot subsidie kan indienen. Ook blijkt welke sectoren kunnen deelnemen aan de subsidieregeling. Deze regeling richt zich op de volgende veehouderijsectoren: legpluimvee (inclusief opfokleghennen), vleeskuikens, opfokvleeskuikenouderdieren en ouderdieren van vleeskuikens (hierna: de pluimveehouderij), varkenshouderij en rundveehouderij. Dit zijn de veehouderijsectoren waar als eerst een AMvB in het kader van dierwaardige veehouderij voor wordt opgesteld. De regeling is in het bijzonder gericht op biologische veehouders. Zij krijgen namelijk voorrang bij het verdelen van de subsidiemiddelen en worden daarom in artikel 5.10.2 expliciet benoemd.

In het tweede lid is bepaald dat een aanvraag meerdere investeringen kan bevatten. Dit kunnen meerdere investeringen binnen dezelfde investeringscategorie zijn, of van verschillende investeringscategorieën van de in bijlage 5 opgenomen lijst van investeringen. Het derde en vierde lid bepalen dat er per landbouwer en per veehouderij slechts één keer subsidie kan worden aangevraagd. Indien er toch meerdere aanvragen worden ingediend, wordt dan ook alleen de eerste aanvraag in behandeling genomen.

Artikel 5.10.3. Hoogte subsidie

In het eerste lid is bepaald dat subsidie verstrekt wordt voor 40 procent van de aanschafkosten. In het tweede lid staat dat de subsidie ten minste € 5.000,- en ten hoogste € 100.000,- bedraagt per project.

Artikel 5.10.4. Subsidiabele kosten

In dit artikel is geregeld welke kosten van de projecten voor subsidie in aanmerking komen. Alleen de kosten voor de aanschaf en installatie van investeringen waarvoor een factuur of document met gelijkwaardige bewijskracht kan worden overlegd komen in aanmerking, zoals bedoeld in artikel 1.3, onderdeel e, van de REES 2021. De overige typen kosten in onderdelen a t/m d van artikel 1.3 van de REES 2021, waaronder de kosten van door een subsidieontvanger verrichte eigen arbeid, zijn niet subsidiabel. Op basis van het tweede lid van artikel 5.10.4. komen de kosten voor vervangingsinvesteringen en investeringen in tweedehands systemen niet in aanmerking voor subsidie. Ook kosten voor abonnementen en onderhoudscontracten zijn niet subsidiabel.

Artikel 5.10.5. Verdeling subsidieplafond

De verdeling van het subsidieplafond vindt plaats op volgorde van rangschikking van de aanvragen per openstelling. Wanneer het subsidieplafond wordt overschreden door een aanvraag waarbij het gevraagde subsidiebedrag hoger is dan het resterende bedrag van het subsidieplafond of indien het subsidiebedrag wordt overschreden door meerdere aanvragen en de onderlinge rangschikking tussen de aanvragen is gelijk, zal selectie plaatsvinden door middel van loting.

Artikel 5.10.6. Rangschikkingscriteria

Uit artikel 5.10.6 volgt dat het aantal punten per aanvraag ten behoeve van de rangschikking wordt bepaald op basis van de in bijlage 5 opgenomen lijst van investeringen (eerste lid). De investeringen die zijn opgenomen in de investeringslijst hebben een gelijk aantal punten (17). Uit het tweede lid blijkt dat indien een aanvrager meerdere investeringen voorziet binnen eenzelfde investeringscategorie, de aanvraag maximaal één keer het aantal punten voor die categorie ontvangt. Als sprake is van meerdere investeringscategorieën in een aanvraag, dan worden de puntenscores gemiddeld. Dit wil zeggen dat de scores van de investeringscategorieën bij elkaar worden opgeteld en gedeeld worden door het aantal investeringscategorieën. Dit gemiddelde zal neerkomen op het getal 17, omdat aan alle investeringen die zijn opgenomen in de investeringslijst voor deze regeling hetzelfde puntenaantal is toegekend. Daarnaast ontvangt een aanvraag door een biologische landbouwer of een landbouwer in omschakeling naar biologische landbouw op basis van het derde lid één extra punt. Dit punt wordt toegekend aan de aanvrager na het berekenen van het gemiddelde puntenaantal voor de investeringen. Een biologische landbouwer zal dus 18 punten ontvangen en krijgen daarmee voorrang op gangbare landbouwer binnen de rangschikking. Uiteindelijk wordt op basis van het subsidieplafond subsidie toegekend aan de hoogst scorende aanvragen, zoals beschreven in artikel 5.10.5. Doordat er weinig differentiatie is binnen de puntenaantallen van aanvragers, zal naar verwachting bij een deel van de aanvragers verlening worden bepaald door de loting.

Artikel 5.10.7. Realisatietermijn

Dit artikel bepaalt de termijn waarbinnen de activiteiten moeten worden voltooid. De subsidieontvanger is verplicht de subsidiabele activiteiten uiterlijk uit te voeren vóór 31 december 2028. Op basis van artikel 2.19 moet de subsidieaanvrager uiterlijk dertien weken na deze datum de aanvraag tot subsidie vaststelling worden ingediend.

Artikel 5.10.8. Afwijzingsgronden

In artikel 2.11 van de REES 2021 staat opgenomen op basis waarvan de minister een aanvraag voor subsidieverlening afwijst. Aanvullend daarop wordt in artikel 5.10.8 opgenomen dat een aanvraag wordt afgewezen als al met de uitvoering van het project is gestart voordat de aanvraag om subsidie is ingediend.

Artikel 5.10.9. Informatieverplichtingen

Dit artikel bepaalt welke gegevens moeten worden verstrekt bij het indienen van een aanvraag voor een subsidie, in aanvulling op de gegevens die moeten worden verstrekt op grond van artikel 2.9 van de REES 2021. Dit omvat onder andere een financieringsplan (onderdeel a). Onderdeel van het financieringsplan kan bijvoorbeeld een (niet getekende) offerte zijn. Hierin beschrijft de aanvrager ook op welke wijze de eigen inbreng van middelen gefinancierd wordt. Er is eigen inbreng nodig voor het uitvoeren van het project, omdat er geen voorschot op de subsidie wordt gegeven. Bovendien is slechts 40% van de kosten subsidiabel en dient het resterende deel zelf gefinancierd te worden. Aan de hand van het financieringsplan zal dus worden beoordeeld of het aannemelijk is dat de aanvrager in staat zal zijn het niet gesubsidieerde deel van de kosten voor de investering te financieren.

In onderdeel b is bepaald dat de aanvrager een opgave van subsidies of vergoedingen die voor dezelfde activiteiten bij andere bestuursorganen, onder vermelding van de stand van zaken daarvan dient te verstrekken bij de aanvraag.

Indien de aanvrager een biologische landbouwer is of in omschakeling naar biologische landbouw is, dient dit onderbouwd te worden bij de aanvraag. Dit kan door middel van een geldig Skal certificaat of een bevestiging van Stichting Skal of een andere erkende instantie overeenkomstig Hoofdstuk V van verordening 2018/848 dan wel een op grond van artikel 46 van verordening 2018/848 erkende instantie, dat het bedrijf in omschakeling is naar biologische productie.

Artikel 5.10.10. Verplichtingen subsidieontvanger

In dit artikel zijn in aanvulling op artikel 2.18 van de REES 2021 is een extra verplichting opgenomen voor de subsidieontvanger. Indien een project langer duurt dan één jaar, dient de aanvrager één jaar na subsidieverlening een tussenrapportage aan te leveren met een overzicht van de uitgevoerde activiteiten en de behaalde deelresultaten.

Artikel 5.10.11. Toepasselijk RUS kader

In dit artikel is gebruik gemaakt van de mogelijkheid, opgenomen in artikel 5.1.11. van de REES 2021, om de regels inzake een subsidie van 125.000 euro of meer (RUS 3) van toepassing te verklaren op de onderhavige subsidiemodule.

Hierbij geldt dat aanvragers bij de subsidie vaststelling niet verplicht zullen worden om aanvullende documenten zoals een controleverklaring of een rapport van feitelijke bevindingen van een accountant te verstrekken. Er wordt derhalve geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 5.1.10 van de REES 2021 biedt om dergelijke aanvullende documenten voor te schrijven.

Artikel 5.10.12. Vervaltermijn

Op basis van artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 dienen subsidieregelingen uiterlijk na vijf jaar te vervallen. Deze subsidieregeling en bijlage vervalt 31 december 2029 en blijft daarmee binnen deze termijn. Op basis van artikel 86, vierde lid, van verordening 2021/2115 moeten uitgaven die in aanmerking komen voor een bijdragen uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO), waaruit deze regeling mede wordt gefinancierd, voor 31 december 2029 door begunstigde en betaalorgaan zijn betaald; de vervaldatum sluit hierbij aan.

Artikel I, onderdeel C

Voor de interventie I.73.1b – Productieve investeringen Groen – Blauw en dierenwelzijn uit het NSP 2023–2027 is in samenwerking met provincies een overkoepelende lijst opgesteld met subsidiabele

investeringen (hierna: model investeringslijst). Alle investeringen zijn door Wageningen University & Research getoetst op effectiviteit, efficiëntie en de bijdrage aan de doelen vanuit het GLB-NSP. Investeringslijsten die niet voldoende hoog scoorden, of waarvan de score niet eenduidig kon worden vastgesteld, zijn afgevalen. Dit heeft geleid tot een model investeringslijst. De provincies en het rijk gebruiken deze model investeringslijst als basis wanneer zij een openstelling voor deze interventie voorzien. Per openstelling kan de betreffende provincie of het rijk afhankelijk van de beleidsdoelen investeringen uit de model investeringslijst weglaten. Deze werkwijze bevordert de kwaliteit van de provinciale en nationale openstellingen en draagt bij aan eenduidigheid voor landbouwers.

Voor de regeling 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat' zijn een aantal investeringen uit de model investeringslijst weggelaten die niet van toepassing zijn op dierwaardige veehouderij of niet uitvoerbaar zijn binnen de gestelde realisatietermijn. Hieruit volgt de opsomming van investeringen (hierna: investeringslijst) die met artikel I, onderdeel B, wordt toegevoegd aan de REES 2026. De investeringslijst bestaat uit twee categorieën: 'Stalklimaat' en 'Schuilplaatsen', waar meerdere soorten investeringen onder vallen. Beide categorieën zijn door de WUR 17 punten toebedeeld. Voor ieder van de investeringen is voor deze betreffende regeling een toelichting toegevoegd en waar nodig is de terminologie voor diersoort- en categorie aanduiding aangepast, naar aanleiding van het advies uit de agrarische bedrijfsstoets.

Artikel II

Artikel II wijzigt de Regeling openstelling EZ-, LVVN- en KGG-subsidies 2026, waarmee de openstelling van de subsidiemodule 'Productieve investeringen dierwaardig omgevingsklimaat' wordt geregeld. De regeling zal worden opengesteld van 24 november 2026 tot en met 19 januari 2027 met een subsidieplafond van € 5.443.800,-. Dit plafond bestaat uit verschillende bijdragen:

1. € 1.088.760,- EU-budget (43%) en € 1.443.240,- nationale co-financiering uit de middelen voor dierwaardige veehouderij (57%)
2. € 2.911.800,- aanvullende nationale financiering uit de middelen voor dierwaardige veehouderij

Artikel III

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2026. Hiermee wordt de systematiek van vaste verandermomenten gevolgd. De regeling wordt niet twee maanden voor inwerkingtreding gepubliceerd. Dit levert geen nadelige effecten op voor aanvragers, omdat er voldoende tijd is tot de openstelling om eventuele voorbereidingen te treffen.

*De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen*